

NPM-enheten

Protokoll fört vid besök hos Polismyndigheten i Hallands län, arresten i Varberg, den 22 maj 2012

Inledning

Den 22 maj 2012 genomförde JO:s NPM-enhet, på uppdrag av justitieombudsmannen Hans-Gunnar Axberger, besök i flera polisarrestorer i Hallands län. Biträdande enhetschefen Gunilla Bergerén och föredraganden Lars Olsson besökte i det sammanhanget arrestlokalerna i polisstationen i Varberg. Besöket var oanmält.

Bakgrund

Justitieombudsmännen har enligt lagen (1986:765) med instruktion för Riksdagens ombudsmän (JO-instruktionen) tillsyn över dem som utövar offentlig verksamhet för att tillse att dessa följer lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. JO:s tillsyn omfattar bl.a. polisen. Ombudsmännen ska särskilt tillse att domstolar och förvaltningsmyndigheter i sin verksamhet iakttar regeringsformens regler om saklighet och opartiskhet och att medborgarnas grundläggande fri- och rättigheter respekteras i den offentliga verksamheten.

Av 5 a § i JO-instruktionen framgår att justitieombudsmännen därutöver fullgör de uppgifter som ankommer på ett nationellt besöksorgan (national preventive mechanism, NPM) enligt det fakultativa (frivilliga) protokollet den 18 december 2002 till Förenta nationernas konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning (Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment, Opcat).

Syftet med det fakultativa protokollet är att upprätta ett system för regelbundna besök, genomförda av oberoende internationella och nationella organ, på platser där personer hålls frihetsberövade, för att förebygga tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.

Besökets genomförande

Besöket inleddes cirka kl. 15 med att JO:s medarbetare togs emot av biträdande närpolischefen, yttre befälet AA. Därefter förevisades arrestlokalerna och samtal fördes med arrestvakt och intagna i arresten. En avslutande genomgång hölls med stationsbefälet BB.

lakttagelser m.m. under besöket

Organisation m.m.

Arresten i Varberg har fem anhållningsceller och fem tillnyktringsceller.

Halmstad och Varberg är huvudorter för polisen i Halland. Arresten i Varberg tar emot anhållna från närliggande orter som Kungsbacka och Falkenberg.

Närpolischefen har det övergripande ansvaret för arresten. Stationsbefälet har ansvar för tillsyn av arresten. När stationsbefälet är i tjänst genomför denne även förmansprövning av omhändertaganden enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. (LOB). Vakthavande befäl i Halmstad fungerar som förman vid övriga tider och gör även s.k. förmansprövning vid övriga frihetsberövanden.

I sällsynta fall, t.ex. vid stora helger, kan det förekomma dubbelbeläggning av personer omhändertagna enligt LOB. I sådana fall är ofta ett extra stationsbefäl i tjänst. Polisen i Varberg kan försöka att frigöra celler för att undvika dubbelbeläggning genom att flytta frihetsberövade personer till arresterna i Halmstad och Kungsbacka samt genom att, när det är möjligt, korta tiden för omhändertagandet enligt LOB.

Celler och övriga utrymmen

Arresten är välstädad och välordnad. Luften i gemensamma utrymmen och korridorer känns instängd.

Anhållningscellerna har väggfast brits, skrivbord och sits. Toalett finns i korridoren. Tillnyktringscellerna saknar inredning förutom en galonmadrass.

Utanför celldörrarna hänger en blankett där det fylls i klockslag när en cell är använd och städad och när den intagne släppts ut.

Frihetsberövade personer serveras mikrovågsuppvärmda färdigrätter till lunch och middag.

Bemannning

Arresten bemannas vanligen av arrestvakter från ett privat vaktbolag (fram till den 1 juni 2012 bolaget Procura, därefter Secure Security). Arrestvakter från vaktbolaget är förbokade på fredagar och lördagar och större helger och kan ringas in på övriga tider. Vaktbolaget ansvarar för utbildningen av sina arrestvakter.

Det är även vanligt att poliser tjänstgör som vakt i arresten i Varberg. Poliserna bär då inte tjänstevapen utan enbart OC-spray och expanderbar batong.

Två arrestvakter är i tjänst när det är fem eller fler frihetsberövade personer i arresten. Annars tjänstgör en arrestvakt samt stationsbefälet. En ensam arrestvakt ska inte själv öppna dörren till en cell.

Vid frihetsberövanden av kvinnor kan det hända att kvinnliga poliser från Kungsbäcka eller Falkenberg kallas in för att genomföra avvisiteringen.

Möjlighet till daglig utomhusvistelse

Arresten har en stor rastgård. Taket till rastgården består i huvudsak av galler, men det finns skydd mot nederbörd i ena änden av rastgården och längs ena långsidan.

Det saknas en rutin om att informera frihetsberövade personer som inte är rökare om att det finns en rastgård och möjlighet till utomhusvistelse.

Information till frihetsberövade

Personal upplyste om att inte alla personer som frihetsberövas informeras om sina rättigheter genom t.ex. utdelning av Rikspolisstyrelsens informationsblad om rättigheter (Information till dig som är misstänkt för brott och därför har berövats friheten).

Underrättelse till anhöriga

I denna del antecknas inledningsvis följande. Det finns bestämmelser i flera författningar om underrättelse till närstående vid frihetsberövande (24 kap. 21 a § rättegångsbalken, 17 a § polislagen [1984:387] och 3 § häktesförordningen [2010:2011]) liksom om att sådana underrättelser ska dokumenteras (se bl.a. 20 § förundersökningskungörelsen [1947:948]). JO Hans-Gunnar Axberger har i ett beslut den 25 april 2012 gjort uttalanden om underrättelse till en anhållens närstående (dnr 3682-2011), bland annat att det av bestämmelsen i 24 kapitlet 21 a § rättegångsbalken framgår att den frihetsberövade själv inte behöver begära att underrättelse ska ske. Det är i stället den ansvarige befattningshavaren som ska tillfråga den frihetsberövade om detta.

Enligt Polismyndighetens i Hallands län tjänsteföreskrift Åtgärder m.m. beträffande personer som förvaras i polisarrest (daterad 2010-02-15) ska vårdnadshavare underrättas vid frihetsberövande av en person under 18 år. Samråd ska äga rum med förundersökningsledaren innan underrättelse sker om det föreligger fara i bevishänseende. Vidare ska andra frihetsberövade som inte misstänks för brott snarast efter intagning i arresten beredas tillfälle att underrätta närstående.

Det framstod som oklart om en frihetsberövad person som är misstänkt för brott rutinemässigt informeras om möjligheten att underrätta anhöriga om frihetsberövandet och hur detta i så fall dokumenteras.

Hälso- och sjukvård

Enligt personal fungerar samarbetet med sjukvården väl för det mesta. Polisen har ett bra samarbete med PIVA (Psykiatrisk intensivvård och akutmottagning) vid Varbergs sjukhus.

Avslutande genomgång

JO:s medarbetare redogjorde för vad som kommit fram under besöket.

Vid protokollet

Lars Olsson

Gunilla Bergerén

Jag har tagit del av protokollet. Vad som framkommit föranleder för närvarande inte några åtgärder från min sida.

2012-08-21

Hans-Gunnar Axberger